ТЕХНОЛОГІЇ ЯК АКСЕЛЕРАТОРИ РОЗВИТКУ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

Безрукова Наталія Валеріївна,
к.е.н., доцент
Свічкарь Віталій Анатолійович,
к.е.н., доцент
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»,
м. Полтава, Україна

Вступ. /Introductions. Науково-технологічний розвиток корпорацій є вирішальною передумовою у забезпеченні їх прибуткової діяльності. Однак, для багатьох компаній притаманні неготовність до технологічних змін, виникнення ситуацій некерованості в інноваційній сфері, суперечності між технологічними циклами, невідповідність між елементами корпоративної культури в контексті нарощування та ефективного використання інтелектуального потенціалу, що нерідко призводить до втрати компаніями своїх позицій на глобальних ринках. Лише деяким з транснаціональних корпорацій (ТНК) вдається підтримувати високі темпи та ефективність науково-технологічного прогресу.

Дослідження практики нарощування і реалізації науково-технологічного потенціалу провідних транснаціональних корпорацій є актуальним для українських компаній на етапах їх інтернаціоналізації та забезпечення міжнародної конкурентоспроможності у контексті формування національної інноваційної моделі розвитку.

Вітчизняні підприємства приділяють недостатню увагу формуванню ефективних механізмів інноваційного менеджменту. Спрощені підходи до управління технологічним розвитком корпорацій не лише звужують можливості і обмежують темпи економічного зростання України, але й загрожують системним розривом у ефективному використанні науково-технологічних факторів загалом.

Мета роботи. /Aim. Дослідження ролі технологій в діяльності транснаціональних корпорацій.

Матеріали та методи./Materials and Methods. Теоретичну та методологічну основу роботи становить сукупність загальнонаукових і спеціальних принципів, методів та прийомів наукового дослідження, використання яких зумовлене поставленою метою. Для досягнення мети та вирішення завдань дослідження використані такі методи наукового дослідження: індукція, дедукція, аналіз, синтез, системно-структурний аналіз економічних процесів та явищ.

Результати та обговорення./Results and discussion. На межі XX-XXI століть людство вступило в інноваційну еру, яка характеризується швидким наростанням змін в усіх сферах суспільного буття. Це час наукомістких технологій, прогресу фундаментальних наук, масштабних науково-технологічних проектів. За таких умов джерелом сучасного розвитку суспільства та діяльності людини стає інноваційна діяльність, а відповідно інновації та технології стають важливим інструментом усіх радикальних змін у розвитку людини і економічної системи загалом . Інновації і технології тісно пов'язані між собою, оскільки саме через технології інновації знаходять своє поширення і дифузію.

Термін «технологія» було започатковано наприкінці XVIII – початку XIX ст. Іоганом Бекманом. Він застосував даний термін, назвавши навчальну дисципліну, яку викладав у германському університеті в Гетінзі, та опублікувавши наукову працю «Введення у технологію». В цілому І. Бекман розглядав поняття «технологія» як сукупність ремісничого мистецтва, навичок, знарядь, виробничих операцій і т. ін. [2].

Технологією також називають безпосередньо самі операції щодо переробки, транспортування, складання, збереження, продажу, які є частиною виробничого процесу. Сукупність технологічних операцій складає технологічний процес, в результаті якого відбуваються якісні зміни середовищ, що обробляються, їх форми, будови, матеріальних (споживчих) якостей.

Виходячи із цього, під технологією розуміють сукупність виробничих процесів, науково-технічних і професійних знань, методів, засобів виробництва, нової техніки, які забезпечують перетворення природної речовини в продукти промислового і побутового використання.

Відомий американський вчений Джим Коллінз у своїй праці «Від доброго до видатного» стверджував, що при правильному застосуванні технології стають акселератором розвитку компанії, але не її творцем. Якими б не були кінцеві цілі компанії, перехід у корпорації світового рівня не можна здійснити «одним махом». Немає такого єдиного кроку, програми, інноваційного впровадження, вдалого перетворення або чарівної миті. Навпроти, процес нагадує обертання гігантського, важкого маховика в одному напрямку, повільно розганяючись, він, нарешті, досягає моменту, коли накопичений потенціал починає працювати на корпорацію, і компанія вступає в період стрімкого зростання [1].

Реакція компанії на технологічні зміни є гарним індикатором її прагнення до успіху. Тому для великих корпорацій характерний вдумливий та винахідливий підхід, заснований на прагненні перетворити існуючий потенціал в конкретний результат, а непримітні та посередні компанії хапаються за швидкі рішення від страху відстати від інших.

Процеси створення, впровадження і поширення інновацій та технологій є основою інноваційного процесу. Найповніше сутність інноваційного процесу відображено у такому визначенні: інноваційний процес – це процес перетворення наукового знання, наукових ідей у фізичну реальність (нововведення), яке змінює суспільство [3]. Потреба в інноваційному процесі формується під впливом протиріччя між існуючою та бажаною ситуацією в розвитку суспільства, а початком є установка на зміну ситуації, її вдосконалення. Ефективність інноваційного процесу визначається лише після впровадження інновації, оскільки тільки ринок дає оцінку її здатності задовольняти потреби суспільства

Протікання інноваційного процесу, як і будь-якого іншого, обумовлено

складною взаємодією багатьох факторів. Так, результати діяльності в інноваційній сфері не тільки впливають на суспільство і НТП, але й випробують на собі зворотний його вплив, причому у всіляких аспектах: науково-технічному, організаційному, соціальному, виробничому, економічному і т.д.

Сьогодні прагнення транснаціональних корпорацій домогтися переваг у конкурентній боротьбі за рахунок власного науково-технологічного розвитку, змушує виробників пропонувати нові продукти і товари, що забезпечують споживчу потребу широкого вибору. Розробка нових продуктів, нових виробів веде до розробки передових технологій, що народжують нові винаходи і відкриття, використання яких, в свою чергу, дозволяє компаніям робити ще більш сучасні товари, набагато конкурентоспроможніші колишніх, що, знову таки, приводить до науково-технологічного розвитку.

Ця нескінченна гонка йде не тільки по шляху поліпшення параметрів виробів, але й через усвідомлення принципово нових засобів задоволення потреб. На сьогоднішній день конкурентоспроможність компанії на світових ринках визначається не обладнанням чи інструментом, яким вона володіє, а, насамперед, новими технологіями, «ноу-хау», товарами та послугами, які оформлені відповідними патентами і які компанія може запропонувати споживачам.

Висновки./Conclusions.

Таким чином, виходячи з усього вищесказаного, можна зробити висновок, що нові технології можуть стати акселератором розвитку компанії та основним фактором її ефективної діяльності тільки у тому разі, якщо вони будуть узгоджені з основною концепцією бізнесу. Великі компанії використовують технології як акселератор росту, а не його причину.

Розробка сучасних технологій і продукції дає змогу компаніям збільшувати прибуток, тим самим поліпшуючи економічне становище і конкурентоспроможність як самих підприємств, так і країн, де вони розташовані.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Björn A., Brandl K., Perri A., Scalera V. & Van Assche A. (2021). "The nature of innovation in global value chains", *Journal of World Business*, 56(4), art. 101221.

2. Carrillo M. (2019). "Measuring and ranking R&D performance at the country level", *Economics and Sociology*, № 12(1), P. 100-114.

3. De Marchi V., Di Maria E, Golini R. & Perri A. (2020). "Nurturing international business research through global value chains literature: A review and discussion of future research opportunities", *International Business Review*, 29(5), art. 101708.